

Irrigation and the Public Health Engineering is about 4.95 lakhs. Therefore, the work of this bridge will be taken up this year. The work of other nalas will also be taken up side by side.

SRI N. B. SIRDESAL.—Has it come to the notice of the Government that if this road is repaired properly and asphalted, the distance to Goa would be reduced by 18 miles and thereby the Government would save lot of expenditure which is being incurred on deisel oil and wear and tear of buses?

SRI S. BANGARAPPA.—Government is aware of the fact that this is the nearest Road to reach Goa. The Khanapur-Hemagde Road is a State Fund Road of MDR standard. The road from Talewadi to Hemagde is a village road and unless the P.W.D. takes it over we cannot up take this position of the road. I will certainly consider this aspect. So far as asphaltting is concerned, day before yesterday in my reply to the debate on the P.W.D. Demands I have made it clear that on account of the meagre funds at our disposal it has not been possible for us to take up asphaltting of roads immediately. I will think of converting it into a major district road and see that buses are allowed to ply.

Handigodu disease in Sagar Taluk

253. SRI L. T. THIMMAPPA HEGDE (Sagar).—Will Minister for Health and Family Welfare be pleased to state:—

(a) whether it has come to the notice of the Government that the disease called ‘Handigodu’ a peculiar disease is spreading especially among Harijans in Handigodu and surrounding villages of Sagar taluk for the last two years;

(b) whether the Government has got an inquiry conducted through the experts in this behalf;

(c) if so, the decision arrived at about this disease;

(d) whether it is a fact that there are still some person suffering from this disease and the special treatment that was being given to them has been denied;

(e) whether the Government intend to sanction physically handicapped allowance or ‘peculiar disease allowance’ to those persons who have become physically handicapped due to this disease and are unable to lead their leaves?

SRI M. MALLAPPA (Minister for Health and Family Welfare).—

(a) Yes. But, this disease is not spread among harijans only but also to other communities.

(b) Yes.

(c) No definite decision has been arrived at yet.

(d) No.

(e) Provision for providing financial assistance to the physically handicapped persons has been made by the Government.

ಶ್ರೀ ಎಲ್. ಟಿ. ತಿಮ್ಮಪ್ಪ ಹೆಗಡೆ.—ನನ್ನ (ಈ) ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ನಿಜವಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದೀರಿ. ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಈ ರೋಗದಿಂದ ನರಳುತ್ತಿರುವ ಎಷ್ಟು ಜನರಿಗೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ ?

† ಶ್ರೀ ಎಂ. ಮಲ್ಲಪ್ಪ.—ಸ್ವಾಮಿ, ಆ ವಿವರಗಳು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ; ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಎಲ್. ಟಿ. ತಿಮ್ಮಪ್ಪ ಹೆಗಡೆ.—ನಾನು ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದವನಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಈ ರೋಗದಿಂದ ನರಳುತ್ತಿರುವವರನ್ನು ಯಾರನ್ನೂ ಕೂಡ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಕೊಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇವತ್ತು ಅವರು ಬಹಳ ಸಂಕಟ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಬೇರೆಯವರಿಗೂ ಕೂಡ ಆ ರೋಗ ವ್ಯಾಪಿಸಿದೆಯೆಂದು ತಾವೇ ತಿಳಿಸಿದ್ದೀರಿ. ಇವತ್ತು ಆ ರೋಗ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹರಿಜನರಲ್ಲಿದೆ. ಇವತ್ತು ಈ ರೋಗದಿಂದ ನರಳುತ್ತಿರುವವರನ್ನು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ವಿಶೇಷವಾದ ಸೌಲಭ್ಯ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಈಗಲೇ ಆದೇಶ ಕೊಡುತ್ತೀರಾ ?

ಶ್ರೀ ಎಂ. ಮಲ್ಲಪ್ಪ.—ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬಹಳ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿದೆ. ಈ ರೋಗಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಕಂಡುಹಿಡಿಯ ಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ರೋಗವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹೈದರಾಬಾದ್ ನ್ಯೂಟ್ರಿಷನ್ ಇನ್ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ನವರು ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ವೈದ್ಯರು ಬಹಳ ಪ್ರಯತ್ನ ಪಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸಕಾರಣವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ಆಗಿಲ್ಲ. ತಜ್ಞರ ಸಮಿತಿ ಇನ್ನೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ ; ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೌಲಭ್ಯ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕೋ ಅಷ್ಟನ್ನೂ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಆದೇಶ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಎಲ್. ಟಿ. ತಿಮ್ಮಪ್ಪ ಹೆಗಡೆ.—ಅಂಗವಿಕಲರಾದವರಿಗೆ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಧನ ಸಹಾಯ ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಇದೆ ಎಂದು ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದೀರಿ; ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗಿ; ಈ ರೋಗಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾಗಿರುವವರು ಪೂರ್ಣ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅವರನ್ನು ಅಂಗವಿಕಲರೆಂದು ಪರಿಗಣನೆ ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅಂಗವಿಕಲರೆಂದು ಪರಿಗಣನೆ ಮಾಡುವ ಬಗ್ಗೆ ಆದೇಶ ಕೊಡುತ್ತೀರಾ ?

ಶ್ರೀ ಎಂ. ಮಲ್ಲಪ್ಪ.—ಈಗಾಗಲೇ ಸರ್ಕಾರದ ಆಜ್ಞೆ ಇದೆ; ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಅರ್ಜಿ ಹಾಕಿ ಎಲ್ಲಾ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿದರೆ; ಸೂಕ್ತ ಪರಿಹಾರ ನೀಡಲಿಕ್ಕೆ ಆದೇಶ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.

SRI A. LAKSHMISAGAR.—What are the symptoms of this disease ?

SRI M. MALLAPPA.—This is a peculiar disease. Investigations are being made by the doctors of this State as well as by the Nutrition Institute at Hyderabad. But unfortunately we have not come to any definite conclusion why this disease comes. The studies reveal that probably it indicates that this syndrome is due to the consumption of aquatic live fish and crab from the fields which are subject to extensive use of pesticides.